

Den påbörjade runstenen finnes nu i Långtora prästgårds bryggstuga.

Första gången stenen nämnes är i en skrivelse den 30 april 1669 författad av kyrkoherden i Långtora Ericus Emporagrius (i: *Ransakningarna* 1667—84, s. 99). Kyrkoherden skriver: »Uppå Longtora Prästegårdh står och en runsteen medh rosset och torn uthgrafwen, och till dem kan man lijtet see; men sielfwa ruuneskrifften och bookstefwerne stå nedher i Jorden, och ähr medh så stora steenar kringsat, at man intet kan runehellen upptaga än mindre uthtyda skrifften som under står.» *Ransakningarna* 1672: »Uppå Prästegården står och een Runesteen, mästedeeles nedersuncken, medh dess Rijtningar och skriffter uthhuggen.» — På träsnittet i Peringskiölds *Monumenta* finnes bläckanteckningen »Longtora Eng» (L 742: »Långthora äng»; stenen saknas i *Bautil*). Stenen försvann senare, vilket uppenbarligen beror på att den hade murats in i prästgårdens bryggstuga. I *UFT* (1873) skrives: »Ingen inskrift finnes anförd för denna sten, som troligen är förstörd.» Den återupptäcktes år 1909 av A. Molin, vilken den ¹⁶/₇ samma år skriver till Vitterhetsakademien: »Wid mitt ett besök häromdagen i *Långtora prästgård*, påträffade jag i golfvet i *bryggstugan* derstädes en inmurad huggen gråsten, hvars ena hälft stack fram i dagen under den öppna spisen och den andra tjenade som underlag åt spisen och delvis pannmuren, samt doldes af desamma ... Jag har ansett mig skyldig inrapportera fyndet för den händelse Kungl. Akademien skulle finna skälighet närmare undersöka stenen, som måhända är en runsten.» Med anledning av Molins brev tillskrevs pastorsämbetet i Långtora (den ²¹/₇ 1909). På denna skrivelse ingick följande svar till Riksantikvarien: »Eder skrifvelse ... med hemställan, att en i Långtora prästgårds bryggstuga befintlig sten, som antagligen en grafsten genom sin ålder och ornamentik vore af betydande kulturhistoriskt intresse, måtte genom förs. förflyttas till Långtora kyrka, har föredragits inför båda församlingarne, enär annexförs. eger och underhåller berörda bryggstuga med det resultat, att ingendera församlingen är villig att verkställa ifrågasatta förflyttning ... Det beror nu på Eder, Herr Riksantikvarie, om något vidare skall varda åtgjort i denna sak. Stenen ligger alldeles framför spiselöppningen och något under muren och är derföre mera utsatt för nötning och förstörelse.» Någon åtgärd vidtogs icke. År 1922 täcktes stenen av ett cementgolv och var oåtkomlig tills den i december 1949 frilades och undersöktes.

Mörkgrå granit. Höjd 2,16 m., bredd 0,45 m. Ristningen är delvis avflagrad. På bevarade partier är den djup och tydlig. Inga runor ha ristats inom eller utom banden.

Stenen skall genom Riksantikvarieämbetets försorg resas på prästgårdens tomt.

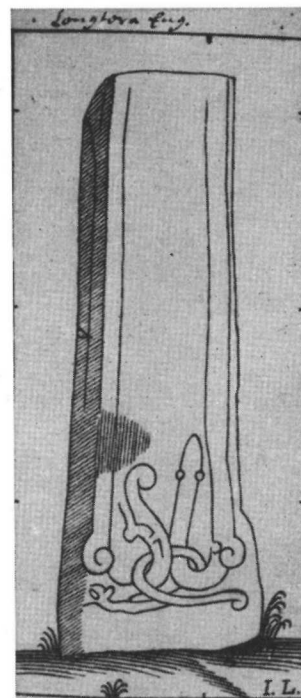

Fig. 248. U 801. Långtora prästgård. Efter träsnitt i Peringskiölds *Monumenta*.

802. Långtora gårde, Långtora sn. Nu vid Långtora kyrka.

Pl. 114.

Litteratur: B 622, L 740, D 1:107. J. Peringskiöld, *Monumenta* 4, bl. 75; R. Dybeck, *Reseberättelse* 1862, s. 9 (ATA); *UFT* h. 3 (1873), s. 62; Upsala den ²⁸/₁₀ 1937; S. B. F. Jansson, *Runinskriftsinventering i Uppsala län* 1941 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds *Monumenta* och B 622); Dybeck, teckning (D 1:107).

Runstenen står på kyrkogården, 2 m. Ö om vapenhuset, 2 m. S om kyrkans mur. — Om en uppgift i *Ransakningarna* 1667—84 se U 803. Enligt en bläckanteckning på träsnittet i Perings-

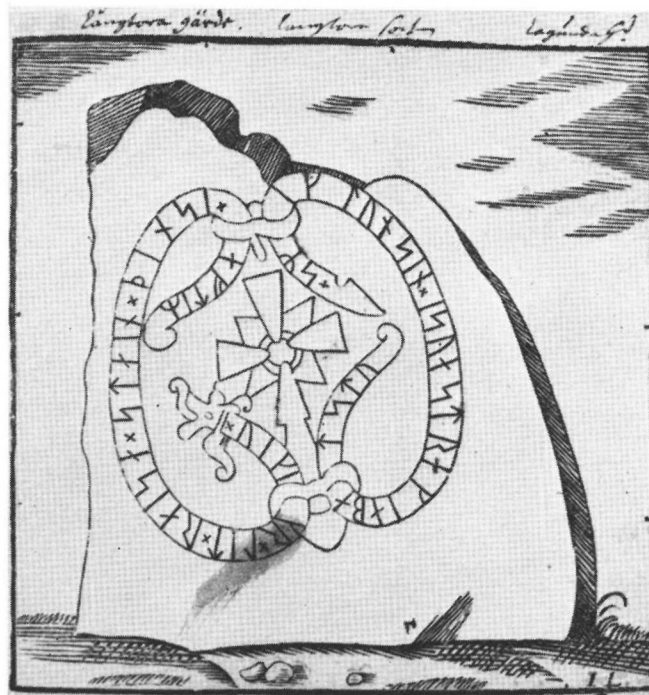

Fig. 249. U 802. Långtora gårde, Långtora sn. Efter B 622.

skiölds *Monumenta* 4 stod stenen på »Långtora gårde» (B 622: »På gårde»; L 740: »Dersamma-städes» [= »Långthora gårde»]. — Dybeck lämnar i sin reseberättelse för år 1862 följande upplysningar: »Under fjorton dagars uppehåll i Långtora by hade jag godt tillfälle att granska ortens samtliga minnesmärken och att uppteckna en mängd sägner och annat. Alla runstenar, med undantag af en, som står i en åker [= U 803], funnos mer eller mindre vanvårdade, såsom den vilken nu är ställd till portstolpe vid kyrkan och blifvit för ändamålet afslagen [= U 802]. Han har tillförene stått vid åbrinken vesterut, der landsvägen fordom sträckt sig öfver ån. Runstenen vid östra sidan af Långtora äng [= U 804] förtjente att åter resas, fast kostnaden derför säkerligen blefve stor.» I *Sveriges runurkunder* skriver Dybeck om läget för U 802: »Äfven denne stod för några år sedan nära den under föregående Nr [d. v. s. D 1: 106; se U 803] nämnda mindre körvägen, men på södra sidan om och helt nära Långthora-ån. Han sönderslogs då och förevarande behållna del af honom utgör nu ena stolpen till kyrkogårdens östra port.» I *UFT* citeras uppgifterna i *Sveriges runurkunder*, varefter tillägges: »Nu är stenen fastsatt vid kyrkogårdsmuren.» I samband med redogörelsen för ett rikt fornfynd, som gjordes i Långtora år 1933 och 1937, skriver tidningen *Upsala* den 28/10 1937: »Strax söder om fyndplatsen står i åkern vid en gammal väg en runsten från 1050-talet. Över Långtorabäcken har här varit en bro och på andra sidan om bäcken vid vägen har stått en runsten, som nu är flyttad till Långtora kyrka, där den tjänstgör som grindstolpe. Dessa och liknande runstenar ha blivit resta till minne av dem, som bekostat brons tillkomst.» — I *Runinskriftsinventeringen* 1941 anges stenens plats vara »i södra kyrkogårdsmuren invid västra grindstolpen.» I inventeringsrapporten föreslogs, att stenen skulle tagas ut ur muren och resas på gräsplanen mellan vapenhuset och långhuset. Arbetet utfördes genom Riksantikvarieämbetets försorg år 1946.

Grå granit. Höjd 1,14 m., bredd 1,28 m. Ristningen är djupt huggen med jämförelsevis breda, rundade linjer. Stenens topp slogs bort, då den passades in i kyrkogårdsmuren. Därvid gingo några runor förlorade.

Inskrift:

× uikikr × lit × raisa × stain × þansi × aftir × sm-... sun sin + is yas + trakia + batstr +
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55

Vikingr let ræisa stein þansi æftir Smið(?), sun sinn. Es vas drængia bæztr.

»Viking lät resa denna sten efter Smed, sin son. Han var av unga män den bäste.»

Till läsningen: Inskriften börjar och slutar med sk. 5 k är ej stunget, ej heller 8 i. 19 n och 20 þ ha förlorat topparna i ett stort bortfall. 23 s är skadat upptill och på mitten. Av 24 i och det följande sk återstå endast korta stycken nedtill. 25 a är tydligt. Sk saknas efter 29 a men finnes framför 30 s. Av r. 32 återstår endast ett kort stycke nedtill. Därefter finnas inga spår av någon runa förrän efter 14 cm., där man ser nedre leden av 33 s. På detta skadade parti har funnits god plats för en runa. Sk saknas efter 35 n och efter 40 s. 39 i är ej stunget. 41 y är tydligt. — Hadorph: 21 i. Runorna 23 s och 24 i helt bevarade; likaså sk efter 24 i. Runföljden 30—35 läses **smiglun**. 41 y; sk saknas efter 43 s, 49 a och 55 r; 55 u. — Dybeck: Sk lägges till efter 35 n.

Peringskiölds tolkning av inskriften lyder: »Wikinger lett resa thenna Steen effter sin Son Sming; han war ibland alla den bästa Dreng och tappraste Hjälte.»

Om namnet *Vikingr*, belagt ett 10-tal gånger i svenska runinskrifter, se Sö 182.

Sonens namn är något osäkert, då endast de två första runorna ha bevarats och Hadorphs läsning av namnets sista runor förefaller oriktig. Redan i *UFT* (1873) framhålles, att sonens namn troligen har varit *Smiðr*: »B. 624 [bör vara 622] har här *Smig*, hvaraf likväl numera endast de 2 första runorna återstå. Men då ett sådant namn knappast är antagligt, har der troligtvis ursprungligen stått *Smiþ*.» Detta namn förekommer t. ex. på Sö 61 (**simiþr**) och på Öl 28 (**smiþ** ack.); under medeltiden är det känt i alla de nordiska länderna.

Inskriftens slut, runföljden 39—55 **is yas + trakia + batstr +** bör uppfattas som en självständig sats; **is** är sålunda här icke ett relativt pronomen utan ett anaforiskt. Se U 439 och där anförd litteratur.

U 802 är en skicklig runristares verk. Vilken denne har varit kan icke fastställas med någon säkerhet.

803. Långtora by, Långtora sn.

Pl. 115, 116.

Litteratur: L 739, D 1:106. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, Monumenta 4, bl. 74; R. Dybeck, Reseberättelse för år 1862 (ATA); O. F. Kugelberg, Några ord till upplysning om bladet »Enköping» (1863), s. 38; G. Stephens, ONRM 2, s. 745 f.; UFT h. 3 (1873), s. 62; N. Stedt, Skrivelse till Vitterhetsakademien den 12/5 1886 (ATA); S. Wahlberg, Brev till »Professor Hildebrandson» den 8/6 1901 (ATA); O. von Friesen, Anteckningar (UUB), Upsala Nya Tidning den 12/8 och 14/8 1902; S. B. F. Jansson, Runinskriftsinventering i Uppsala län 1941 (ATA).

Äldre avbildningar: J. Leitz och J. Hadorph, träsnitt (i Peringskiölds Monumenta); Dybeck, teckning (D 1:106).

Runstenen står i en åker, 700 m. NNV om Långtora kyrka, 300 m. SV om Långtora gård, 180 m. ÖNÖ om Långtorabäcken. En väg till vadstället i ån har gått strax S om runstenen. Stenens plats är utmärkt på Geologiska kartbladet »Enköping».

I *Ransakningarna* 1667—84 meddelas, att »Uthi Sundängen, som hör till Långtorabyen, finnes och 2 Runsteenar, omkullfallne, och förmeenes att ängen hafwer warit en Siöö, och wid samma Steenar, hafwa the hafft sine Lädie och Marcknadz Platzer.» Dessa uppgifter syfta